

קווים מנחים ונוהל הדרכה – שפה, דיבור ותקשורת

הדרכה –

הדרכה הינה תהליך הכולל מגוון התנהגויות התלויות בצרכים, כישורים, ציפיות ואמונות של המדריך והמודרך לגבי הקשרים ספציפיים המתרחשים באירועי הדרכה. מטרת תהליכי ההדרכה הן למידה, גדילה והתפתחות מקצועית של המודרך והמדריך אשר יובילו בסוף למתן שרות אופטימלי למטופל ומשפחתו. הדרכת קלינאים בתחילת דרכם על ידי קלינאים מדריכים מהווה שער אל המקצועיות בתחום הפרעות בתקשורת. הדרכה יעילה ואיכותית היא בעיקרה חשיפה וגילוי הידע כדי לאפשר למודרך לגבש את אישיותו המקצועית ולהעמיק את הידע המקצועי שלו בתחומים השונים. זהו תהליך הדרגתי ואיטי בו גם על המודרך מוטלת האחריות כלפי התפתחותו המקצועית.

סביבת ההדרכה -

סביבת ההדרכה כוללת תצפית על המודרך וכן קיום שיחות הדרכה בהם יועלו לבטים, מחשבות, רגשות, ושאלות על תהליכי הערכה וטיפול ועל הדרכה.

הערכה -

הערכת הקלינאים המתחילים מתרחשת בסיטואציות טיפוליות שונות. הועדה ממליצה על שתי נקודות זמן להערכה:

1. הערכה מעצבת שתתקיים באמצע שנת ההדרכה כדי לאפשר למדריך ולמודרך הזדמנות להתייחס לתחומים שונים המצוינים בטופס ההערכה, להעריך את ההתקדמות ולנסות לשפר פעילות/יכולות.
2. הערכה מסכמת שתתקיים בסוף שנת ההדרכה ומטרתה להראות באופן אובייקטיבי את תהליך השינוי שעבר המודרך. מילוי טופס ההערכה המסכמת הינו הליך שמטרתו דיווח מינהלי המשקף תהליך שינוי שעבר הקלינאי בשנת ההדרכה. בהערכה זו מתקיים תהליך של התבוננות בהתנהגויות המודרך שניתן להעריך על סולם של 1 עד 5.

טופס ההערכה -

בטופס ההערכה קיימים חמישה מוקדים: 1. אתיקה מקצועית. 2. הערכה ואבחון. 3. בניית תכנית התערבות ויישומה. 4. תיעוד. 5. תהליך ההדרכה בכל אחד מהמוקדים קיימים סעיפי משנה כדי לאפשר למדריך ולקלינאי למקד את המפגש ההדרכתי סביב הנושאים הכלולים בטופס ההערכה. בבניית הטופס לקחנו בחשבון כי המדריכים מודעים ומכירים תהליכי למידה והתפתחות של לומדים מבוגרים.

1. התנאים הדרושים מהמדריך –

מאחר ובשנת 2017 אין עדין מספיק מדריכים מוסמכים אין אפשרות לקיים את הדרישה לקיום התנאים כפי שהם מוצגים בשלב ב'. מכאן ששלב א' הינו שלב מעבר.

א. שלב א' – שלב מעבר

מדריך קלינאי: קלינאי תקשורת, בעל 'מספר תעודה' שהונפק ע"י משרד הבריאות בישראל, בעל תואר שני (MA), עם ניסיון קליני רציף של חמש שנים לפחות בעבודה קלינית מתוכן לפחות שלוש שנים בתחום ההדרכה, שעבד לפחות שנתיים בצוות מקצועי. בעל תעודה של קורס הדרכה למדריכים קליניים (שלב א').

או קלינאי תקשורת בעל תואר BA עם ניסיון קליני רציף של בין 7-10 שנים לפחות בעבודה קלינית מתוכן לפחות ארבע שנים בתחום ההדרכה ואשר עבד לפחות שנתיים בצוות מקצועי ושעתיד לעבור קורס הדרכה במהלך שנתיים החל מתחילת ההדרכה.

או קלינאי בעל תואר BA עם ניסיון קליני רציף של בין 3-7 שנים בעבודה קלינית מתוכן ואשר עובד בצוות מקצועי המנוהל על ידי קלינאי העונה לדרישות מדריך שהוזכרו למעלה אשר מרכז את ההדרכה ואחראי עליה.

חברות באגודה הישראלית של קלינאי התקשורת ו/או באגודה מקצועית אחרת.

ב. שלב ב' (יישום על פי המלצה של ועדת הדרכה לוועד האגודה)

- קלינאי תקשורת בעל "מספר תעודה" שהונפק על ידי משרד הבריאות
- בעל תואר MA לפחות וכן שבע שנות עבודה רציפה במקצוע.

- הכשרה בתחום ההדרכה: 1. בעל תעודת מדריך מוסמך מטעם האגודה הישראלית של קלינאי התקשורת. ו/או בעל תואר שני או דוקטורט עם ותק של 10 שנים לפחות המכהן כמנהל בכיר נכון להיום 1.1.17 ואשר מדריך באופן קבוע במשך שבע השנים האחרונות יחוייב בהשתתפות בקורס הדרכה בן 35 ש'. חברי קבוצה זו ידריכו רק בתוך סביבת העבודה בה הם מכהנים כמנהלים בכירים.

2. מה נדרש מהמדריך -

- קלינאי תקשורת בעל "מספר תעודה" שהונפק על ידי משרד הבריאות.
- עבודה כקלינאי תקשורת, בהיקף של בין 30% ל- 50% משרה במרכז/מכון אחד, במהלך כל תקופת ההדרכה.

3. כיצד תתנהל ההדרכה

- **משך ההדרכה:** 12 חדשים רצופים (או כל רצף אחר שיש לגביו הסכמה של המדריך והמודריך).
- **מספר המפגשים:** לפחות עשר פגישות הדרכה. מתוכן שבע אישיות ובשאר תהיה אופציה לפגישה קבוצתית.
- **מבנה המפגשים:**
- הפגישה הראשונה תוקדש לפחות בחלקה, בנהלי הדרכה, תיאום ציפיות, היכרות של המודרך עם טופס ההערכה.
- פגישה אחת לפחות תוקדש לצפייה של המדריך במודריך (אחת בתחילת תהליך ההדרכה והשנייה באמצעו). מועדי הפגישות יקבעו ע"י המדריך והמודריך.
- **תיעוד:** כבסיס להערכה, מומלץ מאד לתעד את הפגישות בטופס המתאים: להקפיד על פירוט ודוגמאות מתוך תהליך ההדרכה ועל איסוף מידע תיאורי כתוב/מצולם (רק אחרי קבלת האישורים המתאימים) מסביבת ההדרכה.

4. סיכום ההדרכה

- הערכה מעצבת תתקיים באמצע שנת ההדרכה באמצעות טופס ההערכה.
 - טופס ההערכה המעצבת יישאר בידי המדריך לצורך הערכת הצמיחה המקצועית של הקלינאי מתחילת תהליך ההדרכה ועד סופו.
 - בסוף שנת ההדרכה ולאחר סיכום תהליך ההדרכה, המדריך והמודריך יחתמו על טופס הערכה וישלחו אותו למשרדי האגודה.
- קלינאי אשר אינו עומד בדרישות האתיות של טופס ההערכה לא יוכל להמשיך להיות חבר באגודה. תינתן לו האפשרות לעבוד עוד כחצי שנה בליווי מדריך עליו תמליץ האגודה. בסוף תהליך הדרכה זה יגיש המדריך את המלצתו לוועדת החברות.

שלבים פורמאליים של התהליך:

1. המודרך יוציא מאתר האגודה טופס הערכה.
2. המודרך יבחר מדריך העונה על הקריטריונים הכתובים בסעיף (מהו מדריך).
3. בתום שנת ההדרכה המודרך ישלח את הטופס לאגודה, כשהוא חתום ע"י המדריך והמודריך.
4. מנכ"לית האגודה תעביר את הטופס לוועדת החברות לאישור סופי.

צוות הכותבות – ועדת הדרכה: ד"ר שרה מלכסון, יורה ויינשטיין, ד"ר נעמה שחר, ד"ר אסתי מקאי.

טופס הערכה לקלינאי תקשורת בשנת העבודה הראשונה

אמצע שנה / סוף שנה										תאריך מילוי הדו"ח:	
									ת.ז.	שם מודרך:	
היקף משרה										מקום עבודה עיקרי:	
תחום הדרכה עיקרי: שפה, תקשורת ודיבור											
* היקף המשרה בתקופת ההדרכה יהיה בין 30% - 50% משרה											
תאריך סיום ההדרכה:										תאריך תחילת ההדרכה:	

פירוט ודוגמאות	במידה מועטת מאד	במידה מועטת	באופן חלקי	במידה רבה	במידה רבה מאד	קריטריון
אתיקה מקצועית						
						1. התייחסות בכבוד למטופל ומשפחתו ושומרת על הסודיות והפרטיות שלהם
						2. שמירה על גבולות ברורים עם המטופל ומשפחתו
						3. מודעות להבדלים בין תרבותיים ומתנהגת בהתאם
						4. הקפדה על הופעה הולמת במסגרת המקצועית
						5. מחויבות למתן שרות אמין, יעיל ומקצועי
הערכה ואבחון						
						בחירת כלי הערכה ואבחון המתאימים לנבדק: תחומי קושי, יכולותיו, התנהגותו ומצבו הרגשי.
						עושה אינטגרציה בין כל הנתונים וכותיבת דוח מסכם המציג את: האנמנזה, התרשמות מהנבדק, תוצאות ההערכה וההמלצות.

פירוט ודוגמאות	במידה מועטת מאד	במידה מועטת	באופן חלקי	במידה רבה	במידה רבה מאד	קריטריון
בניית תכנית התערבות ויישומה						
						הגדרת מטרות טיפול לטווח ארוך וקצר ומטרות טיפול ספציפיות. דירוג אותן שלהן דרגות קושי ויכולת להסביר את הרציונאל שבבחירה.
						נקיטת מהלכים טיפוליים ההולמים את מטרות ההתערבות ואת צרכיו וסביבתו של המטופל
						יכולת לשנות את מטרות הטיפול, שיטות הטיפול וחומרי הטיפול בהתאם לצרכיו המשתנים של המטופל והסברת את הרציונאל לשינוי.
תיעוד קבוע של תוכנית ההתערבות והתהליך בכל שלביו						
						1 תיעוד את המטרות הספציפיות של כל טיפול ואת תהליך השינוי.
						2 תיעוד של התהליכים הדינמיים שקרו במהלך הטיפול
						3 תיעוד שיחות עם משפחת המטופל ופגישות עם הצוות המטפל הרחב יותר

פירוט ודוגמאות	במידה מועטת מאד	במידה מועטת	באופן חלקי	במידה רבה	במידה רבה מאד	קריטריון
תהליך ההדרכה						
						1. ניסוח של הצורך ב: בתמיכה, קבלת מידע, והעלאת קשיים ודילמות.
						2. יישום החלטות וביצוע משימות שדובר עליהם בפגישת ההדרכה
						3. שיתוף המדריך בתהליכים הרגשיים שנחו בטיפול

סיום הדרכה:

שם המדריך: _____ מ.ר. _____ חתימה: _____

שם מודרך: _____ מ.ר. _____ חתימה: _____

תאריך: _____ המודרך ישמור אצלו עותק חתום של טופס ההערכה.

ועדת חברות: החלטה: _____ חתימה _____ תאריך _____

ⁱ קורס הדרכה למדריכים קלינים הינו שלב א' בתהליך קבלת תעודת מדריך מוסמך מטעם האגודה וניתן במסגרת המוסדות האקדמיים ובאגודה לקלינאי תקשורת.